

Ravno so pričeli nedeljski poduk s pojasnjevanjem primernih predmetov, med katerimi tudi narodna iskrica s časom dosedanja led otaja. Rodoljubi, ki ljudstvo v tem društvu podučujejo, so pravo zadeli, da se vsake prenapetosti v obliki ogibljujejo in da v priprostem govoru brez vidne ali na zunaj mučne umetnosti nauke pojasnujejo, ne pa predavajo. Poslednje besede bi sploh mi ne priporočali, ker se glasi preveč po „kaversko“ ali učenjaško. Sicer bi jaz grajal „predavanja“ v pravem pomenu besede tudi po naših gosposkih čitalnicah. Strokovnjak, ki je kos svoji nalogi, obdeluje priprosto, pa vendar dovolj korenito svoj predmet po razmerah širšega občinstva in ne išče slave v tako imenovani duhovitosti ali bolje v „duhovičenji“ in v iskanji brezpotrebni nasprotij in paradoksij. Ta napaka, prenesena z vseučilišč ali velikih mest tudi na slovenska tla, je zelo kriva, da so se „predavanja“ popustila, ker jih je najprej občinstvo z nenavzočnostjo zanemarilo! Istina je gospoda! in ako hočete, da čitalnice zopet nekoliko oživé, izbirajte v razgovoru pred občinstvom predmete, ki sedanji obči in sosebno tudi slovanski svet zanimajo, pa prestrojite jih v obliki tako, da vzbudite hrepenenje v poslušalcih po enakem in nadaljnem poduku. Potem se tudi strokovnjaki ne bodo dolgočasili, in čitalnice bodo več, kot kako skupno podjetje, enako kakemu konsumnemu društvu, katero osobnim potrebam hrano, to je, časnike podeljuje za nižo ceno. Pa prenehaj, da sam ne zagazim v predavanje te nekako zares propadle strani v naših narodnih, kakor sem rekel, zlasti „gosposkih“ društvih.

Z Gorice 18. dec. (*Slovensko bralno in podporno društvo*) vabi vse p. n. gospode društvenike v letni redni občni zbor, ki bo dne 24. decembra t. l. s sledečim dnevnim redom: 1. Letno poročilo odborovo. 2. Računski sklep za tekoče leto. 3. Proračun za l. 1883. 4. Poročilo o pogodbi sklenjeni z društvenim gospodom zdravnikom in z lekarnicami ter odobrenje te pogodbe po §. 24. dr. pr. 5. Volitev novega odbora, in sicer: predsednika, 10 odbornikov in 3 namestnikov ter volitev društvenega senata. 6. Posamezni predlogi. — Ob enem je odbor sklenil, nabirati za društveno zastavo; priporoča se vsem gg. društvenikom, da v ta namen kaj dajo gosp. Vugi, ki je pooblaščen, da nabira doneske s posebno knjižico. Razposlana je ta le okrožnica do znanih rodoljubov:

„Prečastiti gospod! Znano Vam je, da so rodoljubi ustanovili v goriškem mestu slovensko bralno in podporno društvo, v katerem se zbirajo rojaki nižega stanu, ki so do sedaj bili v mestu popolnem razkropljeni, da ne rečemo zgubljeni. Sedaj pa imajo v tem društvu národno ognjišče, krog katerega se zamorejo zbirati ter zajemati toliko duševno, kolikor tudi materijalno pomoč. Gotovo je namen tega društva po vsem blag in národa sreči posvečen, zato je to društvo vredno domoljubne podpore. Lepo je uže število naših društvenikov (234), društveno začetno premoženje dobro napreduje, celo Njegovo Veličanstvo je blagovoljno podarilo podporo 100 gold. našemu podpornemu zalogu.

Po pravilih in po želji društvenikov, kakor tudi drugih spoštovanih rodoljubov, namerava sedaj odbor društvu priskrbeti lastno zastavo — národno tribojnico s podobo ss. apostolov Cirila in Metoda, katera si je društvo izvolilo za svoja patrona. Pa to more odbor napraviti le iz radodarnih doneskov, ker podporni zalog je še majhen in more le podpori onesrečenih bolnih društvenikov služiti. Društveniki sami pa ne zamorejo potrebne vsote; zato se vdani odbor zaupljivo obrača do prečastitih domoljubnih gospodov, da blagovolijo podariti kaj v ta namen. Vsak znesek pobotamo v javnih listih in vsakemu darovatelju posebej; naši društveniki

pa bodo častitim darovateljem iz srca hvaležni za do moljubno pomoč.

Darove za zastavo sprejema s hvaležnostjo udani- odbor slov. bralnega in podpornega društva.“

Logatec 19. dec. — Takoj, ko je sl. c. kr. predsedništvo blagovolilo nam potrditi „Bralno društvo“ in njega pravila — poročal sem to uže v 49. št. „Novic“ — šteli so si njega ustanovitelji v dolžnost svojo, marljivo nabirati udov. Nabrali so jih v kratkem času blizu 50, ter potem sklicali občni zbor uže 14. t. m. Na dnevnem redu bila je volitev predsednika, denarničarja, 5 odbornikov in dveh namestnikov. Predsednik voljen je bil g. dr. Stanko Sterger, a denarničarjem g. sod. pristav Bogdan Kobal; v odborovi seji pa 18. t. m. izmed peterih odbornikov g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar, predsednikom, g. Ivan Lavrenčič tajnikom, g. Simon Bric, notarski kandidat, knjižničarjem in odbornikom gg. Josip Jeglič, c. kr. davkar, in župan Milavec; namestnika sta gg. Josip Cerkl, davkarski pristav, in veletrgovec Karol Puppis; voditelj gledišnih predstav pa v tej stroki izredno izurjen sod. pristav g. Vidic.

Društvo naročilo se bode skoro na vse slovenske časnike i tudi na nekatere družih jezikov. Vpisalo se bode v družbo sv. Mohora, v Matico slovensko in glasbeno, določil je to odbor v prvi svoji seji. Z eno besedo storilo bode vse, kar je mogoče, da bode le vedno bolj in bolj dosegalo svoj namen. Bog blagoslovi pri- četo delo!

Iz Ljubljane. — Državni poslanci slovenski so se vrnili večeraj zopet v domovino. — Državni zbor zboroval je od 5. decembra počenši dan za dnevom, zadnja dva dni preteklega tedna celó po dvakrat na dan; tudi zadnjo nedeljo zboroval je od 12. ure do 4. popoldne; zadnja seja bila je v ponedeljek. — Naši poslanci razun obrtnijske postave niso Slovencem ničesar prinesli seboj; o položaji sploh pa izražujejo se zadovoljno in trdijo, da smemo v bližnji prihodnosti pričakovati Slovencem ugodnejših razmer.

— (*Občni zbor ljubljanske čitalnice*) bode, kakor vsako leto, tudi letos sv. Štefana dan ob 11. uri dopoldne v zgornjih prostorih čitalničnih. — Vabila k občnemu zboru se te dni razpošljejo.

— (*Uradna „Laib. Zeitung“*) pritožuje se po pravici zoper nek izrek mladega Plenerja v finančnem odseku, „da uradna „Laib. Ztg.“ udriha dan za dnevom z najnesramnejšimi izrazi po najbolj častitljivih patrijotih“. — Kaj tacega se dá na Dunaji, kjer „L. Z.“ sploh nihče ne išče in ne bere z lepo, prav lahko blebetati; komur pa je znano, koliko laži in psovk po širokem svetu po telegrafu in po dopisih pošiljajo umirajoči naši „Deutsch-Krajnerji“ zoper vlado in narodne osebe, se mora res čuditi mirnosti in potrpežljivosti uradnega lista, ki se prav prav redko oglasi, da šegavo in rahlo zavrne najbolj lažnjive in nesramne napade one stranke samo v toliko, da bi se zavrnilo motenje občinstva.

Vredništvo „Laib. Zeitg.“ dalo je g. Plenerju najboljši odgovor s tem, da mu je poslalo zadnja dva letnika „Laib. Ztg.“ z dostavkom, da naj ju pregleda sam in se prepriča, kako neresnična je njegova prav v en dan tje izrečena trditev.

— (*Mali koledar za leto 1883*), lično izdelan, pri- lepljen na debel papir, da se more obesiti na steno, na prodaj je pri Blazniku v Ljubljani.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor zboroval je zadnjič pretekli ponedeljek ter se je v zbornici poslancev obrtnijska postava sprejela v tretjem branji; volil se je dalje

odsek za pretresavanje vladinih predlogov o pomoči po povodnji poškodovanim Tirolcem in Korošcem, in vložil je v tej seji tudi dr. Poklukar s tovariši interpelacijo do naučnega ministra barona Conrada, v kateri ga — sklicevaje se na znane v koroškem vladnem listu razglašene razpise učiteljskih služeb za slovenske občine, v katerih je rečeno, da je pri prosilcih znanje slovenščine samo želeti (wünschenswerth), vprašajo: 1. Je li njegovi ekscelenci znano omenjeno postopanje koroških šolskih oblastnij? 2. Ali ga je volja, storiti vse potrebno, da se v koroških slovenskih občinah namestujejo samo, slovenščine popolnem zmožni učitelji in skrbeti za vspeh podučevanja v ljudskih šolah slovenske Koroške tudi s tem, da se slovenščina kot učni jezik vpelje v vseh teh šolah brez izjeme?

V gosposki zbornici dejali so udje desnice pretekli ponedeljek v kraj šolsko komisijo, ki je s predlogom o premembi šolske postave cincala leto in dan; levičarji izstopili so iz komisije še le potem, ko je desnica sklenila s pomnoženjem komisije vničiti njihovo večino, in potem prišlo je še le do volitve po vsem nove šolske komisije, v katero pa levičarji ne zahajajo.

Zadnje dni šumelo je zelo po časnikih in na borski o predstoječi vojski med Nemško in Rusko ali tudi Avstrijsko, toda mi zdaj še upamo, da je bil šum umetno napravljen.

Iz Trsta naznanja „Tr. Tagblatt“, da je bil znani Oberdank, ki je hotel z bombo napasti cesarja v Trstu, obešen danes zjutraj ob 6. uri.

Nemčija. — Odkar je potoval ruski minister Giers po zapadni Evropi in posebno odkar je po sijajnem sprejemu v Berlinu imel razgovor s knezom Bismarkom, začela je avstrijska, pa tudi druga evropska di-

plomacija sumiti, da bi bil utegnil Giers z Bismarkom dogovoriti korakov obrnjenih zoper Avstrijo in ravno to, da se je Giers iz Berlinu naravnost podal na Laško, ni dalo malo potrdila onemu sumu, ker ni ravno neverjetno, da bi se zvezi obrnjeni zoper Avstrijo Laška iz znanih vzrokov zdaj tako radovoljno pridružila, kakor se je to zgodilo leta 1866. — Temu nasproti se Bismarku ni zdelo primerno molčati, ampak za zdaj je hotel pred vsem svetom odstraniti nezaupnost, katera bi bila pri nas po pravici nastala. Nemški časniki, ki so zmiraj glasilo Bismarkovo, priobčili so tedaj v ta namen novico, ki je bila do zdaj skrivnost, da imate Nemška in Avstrijska pismen po obeh cesarjih podpisan dogovor za svojo obrambo z natančno omejenimi nasprotnimi dolžnostmi za gotovo v sedanjih razmerah mogoče slučaje, in temu dostavljajo Bismarkovi organi, da je zveza obeh držav tako tesna in prijateljska, da izključi pri obeh državah enako zvezo s katero koli drugo državo.

Vse to bi tedaj po domače rečeno toliko pomenilo: da je Rus za zdaj brez vspeha Nemcu ponujal zvezo zoper Avstrijo. — Naši uradni in uradnim sorodni časniki temu razkrivanju niso mnogo dostavljali, samo „Pester Lloyd“ trdil je, da po tej pogodbi Nemški ni zabranjeno, svojo državo politično ali teritorijalno prestrojiti, to je drugače rečeno, da bi naša država ne imela pravice vtikati se vmes, ako bi prav Bismark odpravil vse druge zdaj še kolikor toliko samostojne nemške vladarje, na pr. kralja bavarskega, saksonskega itd. — Noveji nemški časniki hočejo vedeti, da nemško-avstrijska zveza za slučaj samo rusko-avstrijske ali nemško-francoske vojske ne naklada zaveznikom dolžnosti, ampak samo za slučaj, ako bi bila napadena ena zaveznih držav od dveh nasprotnikov.

Vabilo na naročbo „Novic“

za prihodnje leto.

Z novim letom nastopijo „Novice“ svoje 41. leto, znane so tedaj slovenskemu svetu.

Zadostovalo bode zato častitim bralcem, naročnikom in prijateljem „Novic“ zagotovilo, da bode vredništvu skrb in prizadevanje, v gospodarskem, podučnem in političnem delu podajati bralcem res koristnega, zanimivega in po vsem staremu našemu programu „za vero, dom, cesarja“ primerne berila.

V načelih držali se bomo zmiraj zvesto svoje preteklosti, pri sredstvih pa si bomo prizadevali, hoditi pot premišljenosti in odločnosti, katero nam je kazal oče „Novic“ in prvi probuditelj naroda, dr. J. Bleiweis, se ve da v popolni zavesti, da nam on sam ostane nenadomestljiv.

Vstreči željam, katere so se čule, prinašale bodo „Novice“ tudi **podobe o strojih, orodji ali iznajdbah** zadevajočih **kmetijstvo in obrtnijstvo**. — **Trgovini**, kolikor zadeva kmetijske pridelke, in **živinoreji** sledilo bode vredništvo s posebno pozornostjo in **upamo**, da nam bode mogoče, naročnikom „Novic“ **knjigo o tej zadevi, katero hočemo kmalu na svitlo dati**, preskrbeti polagoma, **ako ne popolnem brezplačno**, vsaj po nizki ceni.

Vsem častitim dopisovalcem in prijateljem „Novic“ izrekamo pri tej priliki najgorkejo zahvalo in prosimo jih ob enem, da bi nam zvesti in prijazni ostali tudi v prihodnje.

Naročnina „Novicam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:

s pošto prejemanje za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.,

v tiskarni „ „ „ „ 4 „ — „ za „ „ 2 „ — „ za „ „ 1 „ — „

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti pošarskih nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani.

Vredništvo in opravništvo „Novic“.